

Meddelande om en förbättrad utvidgningsprocess på västra Balkan

2019/20:FPM22

Utrikesdepartementet

2020-03-11

Dokumentbeteckning

COM (2020) 57

Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska centralbanken, Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om Förbättra anslutningsprocessen - Ett trovärdigt EU-perspektiv för västra Balkan

Sammanfattning

I sitt meddelande ”*En förbättrad utvidgningsprocess – ett trovärdigt EU-perspektiv för västra Balkan*” från den 5 februari presenterar kommissionen förslag på hur utvidgningsprocessen kan göras mer effektiv och hur förtroendet för den kan stärkas. Förslagen är samlade under fyra huvudrubriker: trovärdighet; starkare politisk styrning; en mer dynamisk process; och förutsägbarhet inklusive positiv och negativ konditionalitet. Regeringen ser positivt på kommissionens meddelande och välkomnar ytterligare fokus på rättsstatsfrågor, ökade möjligheter för medlemsländer att delta i processen, förstärkt konditionalitet samt tydlighet kring vikten av strategisk kommunikation både från EU och från västra Balkanländerna.

1 Förslaget

1.1 Förslagets innehåll

Förslagen i meddelandet bygger på den utvidgningsmetodologi som redan tillämpas idag. Förslagen är samlade under fyra huvudrubriker: trovärdighet; starkare politisk styrning; en mer dynamisk process; och förutsägbarhet inklusive positiv och negativ konditionalitet. Vad gäller trovärdighet handlar förslagen främst om ytterligare fokus på rättsstatliga frågor bland annat genom att öppna rättsstatskapitlen först och stänga dem sist. Vidare ska arbetet mot korruption genomsyra hela processen och ett tydligare system gälla för att mäta framsteg (bland annat genom nationella vägkartor för

reformarbetet). Under rubriken starkare politisk styrning föreslås regelbundna toppmöten, intensivare ministerkontakter och mer deltagande från medlemsländerna i processen, tex. genom att bidra till kommissionens årliga landrapporter. Förhandlingskapitlen föreslås ordnas i tematiska kluster för en mer dynamisk process där kandidatländerna ges tydligare vägledning om vilka reformåtgärder som bör prioriteras. Kommissionen föreslår att mellanstatliga konferenser med politisk närvaro ska hållas årligen för att följa upp kommissionens landrapporter. Kommissionen föreslår slutligen tydligare konditionalitet inklusive reversibilitet. Om ett land gör reformframsteg ska det stegvis få ta del av EU:s program, marknad och finansiella stöd. Vad gäller finansiella stöd föreslås till exempel att EU:s förmedlemskapsstöd, som länderna redan tar del av idag, ska kunna användas mer flexibelt för att förstärka konditionaliteten. Om reformarbetet i landet däremot inte går framåt eller till och med bakåt ska EU kunna fatta beslut om att suspendera förhandlingar, återöppna preliminärt stängda kapitler och dra tillbaka ovannämnda fördelar.

1.1.1 Ärendets bakgrund

EU och dess medlemsländer har konsekvent, sedan toppmötena i Feira (2000) och Thessaloniki (2003), uttryckt sitt entydiga stöd för västra Balkans EU-perspektiv. Den nuvarande utvidgningsprocessen baseras på den förnyade konsensus för utvidgningen som överenskoms vid Europeiska rådet den 14–15 december 2006. Kommissionen presenterar med jämna mellanrum meddelanden inom ramen för utvidgningsprocessen i syfte att utveckla och förbättra den. De senaste åren har det blivit allt svårare att nå enighet i utvidgningsfrågor i rådet. Vid Allmänna rådet den 15 oktober 2019 föreslog Frankrike att en översyn av utvidgningsprocessen borde genomföras. Detta förslag fick stöd vid Allmänna rådet den 19 november 2019. Kommissionen presenterade den 5 februari 2020 sitt meddelande.

1.1.2 Syftet med förslaget

Syftet med meddelandet är att bättre anpassa utvidgningsprocessen till de förhållanden som råder i de länder som idag är kandidat- och potentiella kandidatländer på västra Balkan. På detta sätt vill kommissionen bidra till ett förbättrat reformarbete i länderna samt stärka processens trovärdighet både inom EU och på västra Balkan.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Rubriken är inte tillämplig då det rör sig om ett meddelande.

Meddelandet i sig, som beskriver kommissionens förslag på hur utvidgningsprocessen kan förbättras, har inga direkta budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen ser positivt på kommissionens meddelande och välkomnar ytterligare fokus på rättsstatsfrågor, ökade möjligheter för medlemsländer att delta i processen, förstärkt konditionalitet samt tydlighet kring vikten av strategisk kommunikation både från EU och från kandidatländerna.

Det finns idag en oro hos många för att EU-utvidgningen går för fort fram. Regeringen tar detta på allvar. Samtidigt är en nära relation med länderna på västra Balkan viktig för EU:s gemensamma säkerhet och ekonomi. Regeringen vill hitta en väg framåt som enar EU och som tydligt bidrar till reformarbetet på västra Balkan. Här är möjligheten att på sikt bli medlem viktig.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Meddelandet har ännu inte varit föremål för formella diskussioner och endast ett begränsat antal medlemsländer har ännu uttryckt tydliga ståndpunkter. Bland annat har Tyskland och Frankrike ställt sig positiva till meddelandet. Tyskland har särskilt framfört att ett beslut om en uppdaterad utvidgningsprocess bör fattas samtidigt som beslut om förhandlingsstart för Albanien och Nordmakedonien. Ytterligare ett antal länder har uttryckt liknande ståndpunkter.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ingen av EU:s institutioner, utöver kommissionen, har uttalat sin ståndpunkt om meddelandet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte gått ut på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

2019/20:FPM22

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rubriken är inte tillämplig då meddelandet inte innehåller förslag till lagstiftningsakter.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Rubriken är inte tillämplig då meddelandet inte innehåller förslag till lagstiftningsakter.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen presenterade meddelandet vid Allmänna rådet den 25 februari. En diskussion och eventuellt beslut väntas vid Allmänna rådet den 24 mars.

4.2 Fackuttryck/termer